

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده روان‌شناسی و علوم اجتماعی، گروه روان‌شناسی

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش روان‌شناسی تربیتی

عنوان:

رابطه ویژگی‌های شخصیت و شادکامی با انگیزش پیشرفت

در دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و هنر

استاد راهنما:

دکتر الهه محمد اسماعیل

استاد مشاور:

دکتر فرناز کشاورزی

پژوهشگر:

فائقه اخوان افروزی

تابستان ۱۳۹۱

تقدیم به:

پدر مهربان،

مادر دلسوز و همسر فرهیخته‌ام،

آموزگارانی که برایم زندگی را معنا کردند.

تقدیر و تشکر

با سپاس از ایزد یکتا که روشنگر راهم است.
با کمال احترام از تمامی کسانی که در انجام این پژوهش
همکاری لازم را مبذول داشتند.
از اساتید گرامی، سرکار خانم دکتر محمد اسماعیل و سرکار
خانم دکتر کشاورزی که به عنوان راهنما و مشاور موجبات
ارتقاء پایان نامه حاضر را فراهم نمودند و نیز جناب آقای دکتر
محمودی که عهده دار داوری آن بودند، کمال تشکر را دارد.

بسمه تعالی

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب فائمه اخوان افروزی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۹۰۹۴۲۶۵۸۰۰ در رشته ی روانشناسی تربیتی که در تاریخ ۲۱ / ۶ / ۹۱ از پایان نامه خود تحت عنوان : رابطه ویژگیهای شخصیت و شادکامی با انگیزش پیشرفت در دانشجویان رشته های علوم انسانی و هنر با کسب نمره ۱۸ و درجه عالی دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه را داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۱/۶/۲۱

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم فائقه اخوان افروزی از پایان نامه ی خود
دفاع نموده و با نمره ی ۱۸ به حروف هجده و با درجه ی عالی مورد تصویب
قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

عنوان

صفحه

چکیده

فصل اول : معرفی پژوهش

۱	مقدمه
۳	بیان مسئله
۶	اهمیت موضوع
۶	هدف پژوهش
۷	فرضیه‌های پژوهش
۷	متغیرها و واژه‌های کلیدی
۸	تعاریف متغیرها
۸	تعاریف نظری
۹	تعاریف عملیاتی

فصل دوم : ادبیات و پیشینه‌ی تحقیق

۱۱	مقدمه
۱۱	تعریف شخصیت
۱۳	رویکردهای مختلف به موضوع شخصیت
۱۸	عوامل پنج‌گانه شخصیت و مؤلفه‌های آنها
۲۶	شادکامی
۳۰	نظریه‌های شادکامی
۳۳	شادی و ابعاد مختلف شخصیت انسان

.....	انگیزش پیشرفت	۴۰
.....	منشأ انگیزه پیشرفت	۴۳
.....	نظریه های انگیزش پیشرفت	۴۶
.....	آموزش انگیزه پیشرفت	۵۱
.....	پیشینه ی پژوهش های مربوط به شادکامی و ویژگی های شخصیت	۵۱
.....	پیشینه ی پژوهش های مربوط به انگیزش پیشرفت	۵۷

فصل سوم : روش پژوهش

.....	روش پژوهش	۶۲
.....	جامعه ی آماری و حجم آن	۶۲
.....	حجم نمونه و روش نمونه گیری	۶۲
.....	روش گردآوری اطلاعات	۶۳
.....	روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	۶۳
.....	ابزار پژوهش	۶۳
.....	پرسشنامه ی شخصیتی NEO.FFI	۶۳
.....	پرسشنامه ی شادکامی آکسفورد	۶۵
.....	پرسشنامه ی انگیزه ی پیشرفت هرمنس (AMT)	۶۸

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده های آماری

.....	مقدمه	۷۰
.....	توصیف داده ها	۷۱
.....	تحلیل داده ها	۷۸

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

.....	مقدمه	۸۲
-------	-------	----

۸۲ نتیجه گیری
۹۰ محدودیت‌های پژوهش
۹۰ پیشنهادهای پژوهشی
۹۱ پیشنهادهای کاربردی
۹۳ منابع فارسی
۹۹ منابع انگلیسی

ضمائم

چکیده انگلیسی

فهرست جدول ها

صفحه

عنوان

- جدول ۱-۲ پنج عامل عمده شخصیت و نمونه ویژگی های مرتبط قطب مثبت و منفی ۱۷
- جدول ۱-۳ ضرایب پایایی و اعتبار مقیاس ویژگی های شخصیت ۶۵
- جدول ۱-۴ میانگین و انحراف استاندارد ویژگی های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان رشته های هنر و علوم انسانی (دختر و پسر) ۷۱
- جدول ۲-۴ میانگین و انحراف استاندارد ویژگی های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان دختر و پسر ۷۴
- جدول ۳-۴ میانگین و انحراف استاندارد ویژگی های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان رشته های علوم انسانی و هنر ۷۵
- جدول ۴-۴ ضریب همبستگی میان ویژگی های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت در دانشجویان رشته های هنر و علوم انسانی ۷۷
- جدول ۵-۴ خلاصه مدل ۷۸
- جدول ۶-۴ تحلیل واریانس مربوط به رابطه بین متغیرها ۷۹
- جدول ۷-۴ ضرایب رگرسیون متغیر وابسته انگیزش بر شخصیت و شادکامی دانشجویان ۷۹
- جدول ۸-۴ تحلیل واریانس چند متغیره ویژگی های شخصیت، شادکامی و انگیزش در دانشجویان رشته های هنر و علوم انسانی ۸۰
- جدول ۹-۴ تحلیل واریانس چند متغیره ویژگی های شخصیت، شادکامی و انگیزش در دانشجویان دختر و پسر ۸۱

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

نمودار ۱-۴ ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان دختر و پسر هنر	۷۲
نمودار ۲-۴ میانگین شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان دختر و پسر هنر	۷۲
نمودار ۳-۴ ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان دختر و پسر علوم انسانی	۷۳
نمودار ۴-۴ میانگین نمرات شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان دختر و پسر علوم انسانی	۷۳
نمودار ۵-۴ ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان دختر و پسر	۷۵
نمودار ۶-۴ میانگین انگیزش و شادکامی پسران و دختران دانشجو	۷۵
نمودار ۷-۴ ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان هنر و علوم انسانی	۷۶
نمودار ۸-۴ میانگین نمرات شادکامی و انگیزش دانشجویان هنر و علوم انسانی	۷۷

چکیده

انسانها دارای تفاوت‌هایی هستند که ریشه در توانایی‌ها، استعدادها و علایق ایشان دارد. توجه به این تفاوتها موجب هدایت افراد در مسیر تحصیلی و شغلی، و در نتیجه پیشرفت و رضایتمندی می‌گردد. پژوهش حاضر به بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیت و شادکامی با انگیزش پیشرفت در دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و هنر اختصاص دارد. بدین منظور ۲۴۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر دانشکده‌های علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز به شیوه‌ی خوشه‌ای چندمرحله‌ای تصادفی انتخاب و به‌وسیله‌ی پرسشنامه‌های ویژگی‌های شخصیتی نو، شادکامی آکسفورد و انگیزه‌ی پیشرفت هرمنس مورد ارزیابی قرار گرفتند. یافته‌ها حاکی از آن است که در دو ویژگی شخصیت (پذیرش تجارب نو و وظیفه‌شناسی) بین دانشجویان دو رشته، تفاوت معنی‌دار وجود دارد اما از نظر ویژگی‌های دیگر شخصیت (روان‌نژندگرایی، برون‌گرایی و سازگاری) و شادکامی و انگیزش پیشرفت، تفاوت معنی‌دار بین گروه‌های مذکور مشاهده نگردید. در حالی که از منظر ویژگی سازگاری، بین دو گروه دختر و پسر تفاوت معنی‌دار وجود دارد، از لحاظ دیگر ویژگی‌های شخصیتی، شادکامی و انگیزش پیشرفت تفاوت معنی‌داری بین دو گروه مذکور به چشم نیامد. از میان ویژگی‌های شخصیتی، اگرچه روان‌نژندگرایی با شادکامی و انگیزش پیشرفت رابطه معکوس و معنی‌دار دارد، بین شادکامی با برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، سازگاری و انگیزش پیشرفت رابطه مثبت و معنی‌دار دیده می‌شود.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های شخصیت، شادکامی، انگیزش پیشرفت

فصل اول:

معرفی پژوهش

مقدمه

پیشرفت و موفقیت در شئون مختلف زندگی، مترادف با حرکت از موقعیت کنونی و رسیدن به نقطه مطلوب است و در این حرکت نخستین موتور فعال کننده انگیزه است. صرف سرمایه گذاری نیرو و فعالیت به سوی یک هدف نشان دهنده وجود انگیزه در آدمی است. انگیزه‌های محرک انسان یا برای رسیدن به یک منبع بیرونی است یا برخاسته از یک منبع درونی. منبع درونی انگیزه‌های انسان با ویژگی جالب و لذت بخش بودن فعالیت، خود را نشان می‌دهد و از همین نقطه است که پیشرفت، انگیزه و شادکامی به هم گره می‌خورد (رایان^۱ و دیسی^۲، ۲۰۰۰).

در توجیه الگوهای انگیزه‌ی موفقیت، دیدگاه‌های مختلف به ابعاد متفاوتی از شخصیت انسان توجه داشته‌اند. لیننبرینک^۳ و پینتریچ^۴ (۲۰۰۰) و نیز اوردان^۵ (۱۹۹۷) با توسل به نظریه رسیدن به هدف، دیدگاه هدایت فرد را مطرح می‌کنند. بر این اساس، انواع قصدها، دلیل‌ها یا اهداف مورد پذیرش فرد، رفتار او را شکل می‌دهد. در این حوزه گرایش‌های تسلط، عملکرد و پرهیز مطرح می‌شود. به طور خلاصه در باره این سه گرایش در انسان‌ها باید گفت که منبع حرکت ایشان به ترتیب تفوق یافتن بر دیگران، نشان دادن توانایی‌ها و سرانجام عقب نماندن از دیگران شاخص موفقیت تلقی می‌شود و انگیزه رفتار به شمار می‌رود.

¹ Ryan

² Deci

³ Linnenbrink

⁴ Pintrich

⁵ Urdan

در نظریه خودکارآمدی (بندورا^۱، ۱۹۹۷؛ زیمرمن، ۲۰۰۰) باور فرد نسبت به توانایی‌های خویش مطرح می‌شود. در این زمینه موضوع اعتماد به نفس و اطمینان از خود به میان می‌آید. به این ترتیب فعالیت و تلاش برای رسیدن به سطوحی از موفقیت بسته و متناسب با میزان باور فرد نسبت به توانایی‌های خود در کاری خاص شکل می‌گیرد و در صورت فقدان یا ضعف این باور، رفتار شکل نخواهد گرفت یا برای رسیدن به موفقیت کافی نخواهد بود.

سومین دیدگاه دیگر در مورد انگیزش، تاکید بر انواع مختلف ارزشی دارد که دانش‌آموزان برای آن چه باید یاد بگیرند، قایل هستند (ویگفیلد و ایکلز^۲، ۲۰۰۰). سه نوع ارزش در این مبحث قابل ذکر است. سودمندی به آن دسته از باورهای افراد مربوط می‌شود که آیا آن چه یاد می‌گیرند، برای آنان مفید است یا نه یا به آنان امکان می‌دهد که به هدف‌های مهم آینده دست یابند؟ اهمیت به آن دسته از باورهای افراد مربوط می‌شود که ماده‌ی درسی ارزشمند است زیرا در نوع نگاه آنان به خود نقش اصلی دارد یا نشان می‌دهد که آنان در حال حاضر چه هویتی دارند. آخرین بعد در ارزش-های مورد نظر در این نظریه هزینه‌کرد^۳ است. منظور از هزینه‌کرد سرمایه‌گذاری‌ها، فداکاری‌ها یا فرصت‌هایی است که فرد باید صرف کند تا تکلیفی را به انجام رساند. به عنوان نمونه، هنگامی که فعالیت‌های تحصیلی از زمان ارزشمند با دوستان و خویشاوندان بودن می‌کاهد، بدان معنی است که فعالیت‌های تحصیلی ارزش بسیار بیشتری داشته، دانش‌آموز هزینه‌ی آن را پرداخته و پی‌گیر آن هم نیست (ولترز^۴ و همکاران، ۲۰۰۵).

این دستاوردهای علمی هر مطالعه‌کننده‌ای را به سوی تبیین روابط موجود میان ویژگی‌های شخصیتی و انگیزه‌های پیشرفت کنجکاو می‌کند و بحث پیشرفت و موفقیت نیز به لحاظ حصول یا عدم رسیدن به آن، موضوع شادکامی را مطرح می‌کند.

^۱ - Bandura, Zimmerman

^۲ - Wigfield & Eccles

^۳ - Cost

^۴ - Wolters

بیان مسئله

در دنیای امروز به رغم پیشرفت‌های چشمگیر در زمینه‌های مختلف علوم تجربی و انسانی، رضایت از زندگی، سلامت روانی و به تعبیری شادکامی انسان‌ها کاهش چشمگیری یافته است. شیوع افسردگی و دیگر اختلال‌های روانی و رفتاری و نیز شمار فزاینده‌ی خودکشی بویژه در کشورهای پیشرفته و دارای رفاه صوری، نشان از آن دارد که جهان با مشکلاتی جدی در زمینه شادکامی رو به رو است (کار^۱، ۲۰۰۴).

تفاوت میان افراد شادکام و انسان‌های ناشاد در مطالعات مختلف بازنموده شده است. آرگایل^۲ (۱۹۹۹، ترجمه‌ی گوهری و همکاران، ۱۳۸۳) نشان داده است که در سازه‌ی شادکامی سه جزء اساسی هیجان مثبت، رضایت از زندگی و نبود هیجانات منفی مانند افسردگی و اضطراب به چشم می‌خورد. سلیگمن^۳ و همکاران (۲۰۰۵) در شادکامی به روابط اجتماعی قوی و مطلوب (جزء اجتماعی)، حالت‌های خلقی پایدار و شاد (جزء هیجانی) و مثبت‌اندیشی در تفسیر اطلاعات محیطی (جزء شناختی) را مورد توجه قرار داده‌اند. این در حالی است که برخی از پژوهشگران سلامت روانی را مترادف با شادی و خشنودی از زندگی دانسته‌اند (کوزما و استونز^۴، ۲۰۰۰).

از سوی دیگر، یکی از مباحثی که در پژوهش‌های روانشناسان در زمینه تندرستی ذهنی مورد توجه قرار گرفته است، بررسی ارتباط شادی با حالت‌های روانی موقتی انسان و ویژگی‌های شخصیت و انگیزه‌ی پیشرفت در بلندمدت می‌باشد. شخصیت به مثابه مجموعه ابعاد عقلی، عاطفی، انگیزشی و فیزیولوژیک انسان (مای‌مالی، ترجمه منصور، ۱۳۶۹) پدیده‌ای است که نشانه‌های آن در همه صحنه‌های زندگی دیده شده و نقش آن در زمینه‌های مختلف به چشم می‌آید. شخصیت هر انسان می‌تواند به تبیین محدودیت‌ها، توانایی‌ها، ویژگی‌ها و سلامت روانی او کمک کند (شولتز^۵، ۱۹۶۸؛

¹ - Carr

² - Argyle

³ - Seligman

⁴ - Kozma & Stoness

⁵ - Schultz

ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۷۹). بر همین اساس آیزنک^۱ توانست ارتباط‌هایی را میان انگیزه پیشرفت و ویژگی‌های شخصیتی پیدا کند (مک‌کلند^۲ و همکاران، ۱۹۴۸؛ به نقل از کدیور، ۱۳۸۲).

شادمانی خود از عوامل مختلف تأثیر می‌پذیرد. تحقیقات در این زمینه نشان دهنده همبستگی بالا بین برخی از ویژگی‌های عاطفی شخصیت همانند ثبات عاطفی، عزت نفس و خودکارآمدی با مقوله شادی است. به عقیده هیلز و آرگایل ثبات هیجانی مهمترین عامل موثر بر شادمانی است. این بعد شخصیت در مقابل بعد روان رنجوری نمونه بارز شخص بسیار پایداری است که رفتار و اعمالش پختگی فراوان دارد و کاملاً سازش یافته یا به عبارتی از ثبات و پایداری زیاد برخوردار است. پژوهش‌های این دو (۲۰۰۱) نشان داده است که فقدان روان رنجوری یکی از بزرگترین پیشینی کننده‌های شادمانی است؛ مردم با ثبات، دارای خصوصیتی از قبیل آرامش، خونسردی و پرهیز از شکایت درباره نگرانی‌ها یا اضطراب‌های شخصی هستند. در بحث ارتباط شادمانی با شخصیت، یکی از آثار عمده شادی عبارت است از جستجوی مصاحبت و همراهی با دیگران، معاشرت پذیری فرح بخش در اوقات فراغت و کمک به دیگران. شادی آثار دیگری نیز دارد که برای سلامت درونی و بهداشت، کار (خصوصاً مدرسانی و تعاون) معاشرت پذیری و نوع دوستی اهمیت دارد. این نکته تبیین دیگری برای وجود هیجان‌ات مثبت و شادمانی فراهم می‌کند (آرگایل، ترجمه گوهری و همکاران، ۱۳۸۲). به همین سبب در بررسی‌های مذکور، بین مؤلفه‌هایی که در بعد اجتماعی شخصیت قرار می‌گیرد و شادی همبستگی وجود دارد، به طوری که یکی از ویژگی‌های افراد شاد برونگرایی و اجتماعی بودن است که پس از خوش بینی مهمترین خصوصیتشان می‌باشد. مطالعات روانشناسان مؤید وجود رابطه مثبت میان برونگرایی با شادی است (آرگایل، ترجمه گوهری و همکاران، ۱۳۸۲). وظیفه شناسی نیز به عنوان یک ویژگی شخصیت همبستگی مثبت با شادمانی دارد، ولی سطح معنا داری آنها کمتر از سطح معنا داری دو عامل برونگرایی و روان نژندی است.

از سوی دیگر، در جوامع امروزی که همه‌ی افکار بر توسعه و پیشرفت متمرکز است، توجه به پیشرفت فردی موجب توجه به پیشرفت اقتصادی، گروهی، اجتماعی و فرهنگی در جامعه نیز شده

^۱ -Eysenck

^۲ -McClelland

است. تحقیقات نشان می‌دهد که اگر افراد برای پیشرفت به اندازه‌ی کافی برانگیخته شوند، پیامدهایی مهم و چشمگیر برای خود و نیز جامعه به بار خواهد آمد. در مورد انگیزش پیشرفت تعاریف مختلفی ارائه شده است. به گفته‌ی موری^۱ انگیزش پیشرفت عبارتست از « به نتیجه رساندن کار دشوار، دست‌کاری یا سازمان دادن اشیاء، افراد و عقاید، چیره شدن بر موانع، دست یافتن به معیار عالی، رقابت با دیگران و پیش افتادن از آنها» (شولتز، ۱۹۹۸، ترجمه‌ی سید محمدی، ۱۳۷۹). پژوهش‌های تجربی دیوید مک کللند بر روی ۴۵ فرهنگ باستانی نشان داده است که میزان انگیزش پیشرفت در یک جامعه می‌تواند بر رشد یا زوال آن جامعه دلالت کند (پتری^۲، ۱۹۹۶). بدین ترتیب انگیزش پیشرفت خود می‌تواند در ارتقای مادی و معنوی افراد و جوامع تأثیر به‌سزایی داشته‌باشد.

ایران کشوری پهناور با منابع مادی و معنوی چشمگیر است که به دلایل مختلف با مشکل توسعه‌ی بطئی، نامتوازن و همچنین ناشادی و خمودی مواجه بوده است. یکی از ریشه‌های این معضل را باید در نظام آموزشی و ارزشهای جستجو کرد که بازتاب آن در رفتار فردی و اجتماعی و نیز موفقیت دانشجویان به چشم می‌آید. مسئله‌ی پژوهش حاضر بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیت و شادکامی با انگیزش پیشرفت دانشجویان است. در این رابطه موضوعاتی از این قبیل قابل طرح هستند:

آیا دانشجویانی که به رشته‌های مختلفی روی می‌آورند از نظر ویژگی‌های شخصیتی، شادکامی و انگیزش پیشرفت نیز با یکدیگر متفاوتند؟ آیا دانشجویانی شادتر جذب رشته‌ی خاصی می‌شوند و یا رشته‌های بخصوصی افراد با انگیزش پیشرفت بالاتر را جلب می‌نمایند؟ آیا میزان و کیفیت موارد مذکور در دانشجویان دختر و پسر متفاوت است؟ به‌طور کلی سهم عوامل و متغیرهایی مانند جنسیت، ویژگی‌های شخصیت، رشته‌ی تحصیلی و شادمانی در پیش بینی انگیزش پیشرفت دانشجویان رشته‌های هنر و علوم انسانی در ایران مسائلی هستند که پژوهش حاضر به بررسی آنها اختصاص دارد.

^۱ - Murray

^۲ - Petri

اهمیت موضوع

شادکامی مهمترین خواست بشر است. شادی با برانگیختن شوق به فعالیت‌های اجتماعی و تحکیم روابط انسانی، امیدواری، رهایی از نگرانی‌ها و غلبه بر ترس از شکست در رقابتهای اضطراب‌انگیز را میسر می‌کند. تحقیقات نشان می‌دهد که شادکامی صرف نظر از چگونگی به دست آوردن آن، می‌تواند سلامت جسمانی و روانی را بهبود بخشد (مایرز^۱، ۲۰۰۱). بنا بر پژوهش علی‌پور و همکاران (۱۳۷۹) شادکامی با عملکرد نظام ایمنی بدن ارتباط دارد و افراد شادتر ایمنی بیشتر و جسم سالم‌تری دارند.

شواهد موجود حاکی از آن است که انسان کنونی به رغم پیشرفت‌های چشمگیر در فن‌آوری و تامین آسایش و رفاه عمومی و فردی روز به روز احساس شادی و رضایت از زندگی را از دست می‌دهد. بروز انواع اختلالات مانند افسردگی و اضطراب، ناتوانی در حل مسایل زندگی، احساس تنهایی، ناامنی و بسیاری از معضلات دیگر زندگی، حاکی از خلایقی در زندگی انسان‌هاست که موجب شده شادکامی را از دست بدهند (کار، ۲۰۰۴). نبود شادی و رضایت خاطر درونی به تدریج انگیزه‌های پیشرفت را از ما می‌گیرد و این امر موجب شکستی در چرخه‌ی کمال انسانی می‌شود و چه بسا همین دستاوردهای علمی نیز که موجب رفاه ظاهری ما شده است از دست برود (مک‌کللند، ۱۹۶۵). شاید یکی از دلایل‌هایی که برای عدم رشد مناسب و همه‌جانبه در علوم انسانی ادعا می‌شود، همین موضوع باشد. این احساس خطر ما را برمی‌انگیزد که برای دستیابی به علل و عوامل موثر در کامیابی و پیشرفت انسان، به مطالعه بپردازیم و با توجه به ارتباطی که میان ابعاد شخصیت و انگیزه‌ی پیشرفت و به طبع، حصول شادکامی ملاحظه شد، انجام پژوهش‌هایی از این دست توجیه می‌شود.

هدف پژوهش

بروز این مساله که تصور می‌شود، حتی در بعد جهانی موضوعیت داشته باشد، با توجه به عوامل مورد نظر چنان که در مقدمه‌ی گفتار ذکر شد، هدف کلی از پژوهش پیش رو را چنین تبیین می‌کند:

¹ - Myers

کشف عواملی در ساختار روان‌شناختی انسان که با رضایتمندی او از زندگی و انگیزه پیشرفت و موفقیت در ارتباط باشد. توجه و تمرکز ناشی از مطالعات انجام شده، چنان که در این سطور آمده است، می‌تواند اهداف زیر را به منظور مبداء حرکت پیش روی ما بگذارد:

- ۱- بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان.
- ۲- مقایسه ویژگی‌های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان رشته‌های هنر و علوم انسان.
- ۳- مقایسه ویژگی‌های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان دختر و پسر (رشته‌های هنر و علوم انسانی).

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین ویژگی‌های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان رابطه وجود دارد.
- ۲- بین ویژگی‌های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان رشته‌های هنر و علوم انسانی تفاوت وجود دارد.
- ۳- بین ویژگی‌های شخصیت، شادکامی و انگیزش پیشرفت دانشجویان دختر و پسر (رشته‌های هنر و علوم انسانی) تفاوت وجود دارد.

متغیرها و واژه‌های کلیدی

متغیر ملاک: انگیزش پیشرفت^۱

متغیرهای پیش بین: ویژگی‌های شخصیت^۲ - شادکامی^۳

متغیر تعدیل کننده: جنسیت - رشته تحصیلی

متغیر کنترل: دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز مشغول به تحصیل در سال

۹۰-۹۱

^۱ -Achievement motivation

^۲ - Personality characteristics

^۳ -Happiness